

Sygn. akt I C 208/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 września 2021r.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Renata Lech

Protokolant: sekretarz sądowy Daria Bernacka

po rozpoznaniu w dniu 17 września 2021r. w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z powództwa **W. K., J. K. i T. K.**

przeciwko **(...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.**

o ustalenie nieważności umowy i zapłatę

- zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. łącznie na rzecz powodów T. K., W. K. i J. K. kwotę 236.506,76 zł (dwieście trzydzieści sześć tysięcy pięćset sześć złotych 76/100) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 3 marca 2021r. do dnia zapłaty, w tym: na rzecz powoda T. K. kwotę 78.835,59 zł (siedemdziesiąt osiem tysięcy osiemset trzydzieści pięć złotych 59/100) oraz na rzecz powodów J. K. i W. K. łącznie kwotę 157.671,17 zł (sto pięćdziesiąt siedem tysięcy sześćset siedemdziesiąt jeden złotych 17/100);
- stwierdza, iż umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem (...) zawarta w dniu 30 marca 2009r. pomiędzy powodami T. K., W. K. i J. K. a pozwanym (...) Bankiem Spółką Akcyjną z siedzibą w W. jest nieważna w całości;
- zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. solidarnie na rzecz powodów T. K., W. K. i J. K. kwotę 11.851,00 zł (jedenaście tysięcy osiemset pięćdziesiąt jeden złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 208/21

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 11 lutego 2021 roku powodowie W. K., **J. K. i T. K.** reprezentowani przez pełnomocnika adwokata O. M., wnieśli o :

- zasądzenie od pozwanego **(...) S.A. z siedzibą w W.** na rzecz powodów łącznie kwoty **236.506,76 zł** z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia doręczenia odpisu pozwu do dnia zapłaty, udziałami 1/3 na rzecz T. K., tj. kwoty 78.835,59 zł oraz 2/3 na rzecz pozostających we wspólności majątkowej małżeńskiej W. K. i J. K., tj. kwoty 157.671,17 zł, tytułem zwrotu nienależnie pobranych kwot w przypadku uznania, iż umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem (...) z dnia 30 marca 2009r. jest nieważna,
- ustalenie, że umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem (...) z dnia 30 marca 2009r. jest nieważna,

ewentualnie, w przypadku nieuwzględnienia powyższych żądań, powodowie wnieśli o zasądzenie na ich rzecz łącznie kwoty 65.274,87 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty, udziałami w wysokości 1/3 na rzecz T. K., tj. kwotę 21.758,29 zł oraz 2/3 na rzecz pozostających we wspólności majątkowej małżeńskiej W. K. i J. K., tj. kwoty 43.516,58 zł tytułem zwrotu nienależnie pobranych kwot w przypadku stwierdzenia, iż w przedmiotowej umowie kredytowej znajdują się niedozwolone postanowienia umowne oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powodowie wskazali, iż w przedmiotowej umowie połączono stosunek prawny umowy kredytu określony w art. 69 prawa bankowego z klauzulą waloryzacyjną o jakiej mowa w art. 358¹ § 2 k.c. W ocenie powodów waloryzacja kursem (...) w przedmiotowej umowie kredytowej jest sprzeczna z właściwością (naturą) stosunku, natomiast wprowadzenie klauzul waloryzacyjnych miało na celu obejście wymogów prawa bankowego co do minimalnej treści umowy kredytu oraz doprowadziło do sprzeczności umowy z zasadami współżycia społecznego. Kwestionowane przez powodów postanowienia umowne znalazły się w następujących zapisach umowy § 1 ust. 3, § 1 ust. 3A, § 10 ust. 2 zd. 2, § 10 ust. 5, § 12 ust. 4, § 15 ust. 4. Zdaniem powodów treść powyższych zapisów umownych powoduje, iż w chwili zawierania umowy kredytowej wysokość zobowiązań była nieznaną, a kwota kredytu i wysokość poszczególnych rat zostały uzależnione od mierników wartości w postaci kursu kupna i kursu sprzedaży (...) obowiązującego w banku, który to kurs bank określał arbitralnie. Ponadto zdaniem powodów indeksacja kursem (...) powyższego kredytu jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego i rażąco narusza ich interesy jako konsumentów, ponadto została wprowadzona z naruszeniem przepisów prawa. Powodowie zarzucają także, iż podczas zawierania umowy, jak i w okresie pozwany bank nie podał w sposób właściwy całkowitego kosztu kredytu, gdyż nie doliczył ani do kapitału, ani do oprocentowania kosztów powstałych z tytułu spreadu walutowego. Nadto zdaniem powodów nie można dokonywać indeksacji kwoty kredytu, lecz tylko części odsetkowej. W ocenie powodów wprowadzenie waloryzacji zobowiązania kredytobiorcy kursem kupna (...) i świadczenia kredytobiorcy kursem sprzedaży (...) wprowadziło do umowy elementy niedoregulowane i nieweryfikowalne i przez to skutkujące nieważnością.

W odpowiedzi na pozew z dnia 30 marca 2021 roku pozwany (...) S.A. z siedzibą w W. reprezentowany przez pełnomocnika radcę prawnego A. S. wnosił o oddalenie powództwa jako bezzasadnego, nie znajdującego prawnego uzasadnienia i nieudowodnionego oraz o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. **Pozwany podniósł także zarzut przedawnienia roszczeń powodów.**

Uzasadniając swoje stanowisko pozwany wskazał, iż bezpodstawne są twierdzenia powodów, iż jakiegokolwiek postanowienia umowy kredytowej były sprzeczne z ustawą, tj. prawem bankowym czy też art. 353¹ k.c. W ocenie pozwanego brak podstaw do uznania powyżej umowy za nieważną, gdy nie zawiera ona żadnych postanowień, które mogłyby zostać uznane za abuzywne. Kwestionowane przez powodów postanowienia umowy w żadnej mierze nie prowadzą do stosunku prawnego. Żadne z tych postanowień nie narusza interesów powodów jako konsumentów, ani nie stanowi naruszenia dobrych obyczajów. Pozwany podkreślił, iż wszyscy jego klienci od 1 lipca 2009r., a zatem powodowie już w dacie zawierania przedmiotowej umowy, mieli możliwość spłaty zaciągniętego kredytu waloryzowanego kursem (...) bezpośrednio w tej walucie z pominięciem kursów (...) wskazanych w tabeli banku. Powodowie nigdy do chwili obecnej nie skorzystali z zaoferowanej przez bank możliwości spłaty kredytu bezpośrednio w walucie waloryzacji, co poddaje zdaniem pozwanego w wątpliwość rzekome pokrzywdzenie powoda i naruszenie jego interesów. W ocenie banku zarzut nieważności umowy nie pozostaje prawdziwy. Zawarta z powodami umowa zawierał wszystkie elementy wymagane na gruncie prawa bankowego., a w szczególności określała precyzyjnie m.in. cel kredytowania, wysokość kredytu w PLN, walutę waloryzacji (...), sposób ustalania poszczególnych rat kredytowych. Ponieważ zgodnie z ustaleniami walutą waloryzacji przyjętą w umowie był (...) (§ 1 ust. 3 CHF), to kredyt uruchomiony został w tej walucie, choć zgodnie z dyspozycją kredytobiorców wypłata nastąpiła w walucie PLN. W następstwie powyższego w momencie uruchomienia kredytu ustalona została określona kwota kredytu w (...) i to do jej zwrotu zobowiązali się kredytobiorcy. Świadczenie powodów z tytułu umowy kredytu było oznaczalne już w momencie jej zawarcia, spełniając tym samym podstawową przesłankę określenia świadczenia w polskim prawie cywilnym.

O. świadczenia pieniężnego nie ogranicza się bowiem wyłącznie do precyzyjnego wskazania kwoty, którą dłużnik zobowiązany jest spełnić na rzecz wierzyciela. Może ono polegać także na wskazaniu kryteriów umożliwiających obliczenie jego wysokości w przyszłości. Ryzyko walutowe, nazywane również kursowym Jest nierozzerwalnie związane z kredytami w walucie i dotyczy możliwości zmiany kursu walut. Ryzyko to występuje zarówno po stronie banku, jak i kredytobiorców, co oznacza, że nieuprawnione są sugestie pozwu o nieograniczonym ryzyku walutowym obciążającym wyłącznie i w całości powodów. W ocenie pozwanego w niniejszej sprawie nie doszło do naruszenia równowagi kontraktowej stosunku obligacyjnego w postaci umowy o kredyt hipoteczny. Zakwestionowane przez przeciwników procesowych postanowienia umowne nie noszą znamion nieważności bezwzględnej, a także nie spełniają przesłanek z art. 385¹ § 1 k.c. Nie wykazano także aby niemożliwe było wykonanie umowy po eliminacji z niej klauzul przeliczeniowych. **Ponadto w ocenie pozwanego powodowie nie mając interesu prawnego w żądaniu unieważnienia umowy**(k. 73-120).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Powodowie w dniu 30 marca 2009 roku zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Bank Spółką Akcyjną w W. umowę nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem (...) na kwotę 267.696,00 zł (85.337,75 CHF). Kredyt był przeznaczony na budowę domu mieszkalnego.

W treści umowy zostały zawarte następujące postanowienia :

a)§ 3 ust. 1 – waluta waloryzacji kredytu (...),

b) § 1 ust. 3A: „Kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 2009-03-02 według kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) Banku SA wynosi 85.337,75 CHF. Kwota niniejsza ma charakter informacyjny i nie stanowi zobowiązania Banku. Wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu, może być różna od podanej w niniejszym punkcie”,

c)§ 10 ust. 2 zd. 2 : „Harmonogram spłaty jest sporządzany w (...),

d) **§ 10 ust. 5** „Raty kapitałowo-odsetkowe oraz raty odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży (...) z tabeli kursowej (...) Banku SA, obowiązującym na dzień spłaty z godz. 14.50”

e) **§ 12 ust. 4:** „Wcześniejsza spłata całości kredytu lub raty kapitałowo-odsetkowej a także spłata przekraczająca wysokość raty powoduje, że kwota spłaty jest przeliczana po kursie sprzedaży (...) z tabeli kursowej (...) Banku SA, obowiązującym na dzień i godzinę spłaty ”.

f) **§ 15 ust. 4** „Z chwilą wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego /od dnia wytoczenia powództwa o zapłatę wierzytelności banku z tytułu umowy kredytowej, mBank dokonuje przeliczenia wierzytelności na złote po kursie sprzedaży (...) z tabeli kursowej (...) Banku S.A. z dnia wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego lub wytoczenia powództwa”

(dowód: umowa kredytu nr (...) k. 33-37)

Kwota udzielonego kredytu w przeliczeniu na PLN wyniosła w dniu jego udzielenia 267.696,00 zł.

W okresie od dnia zawarcia umowy do 12 stycznia 2020r. powodowie wpłacili w ramach realizacji przedmiotowej umowy kredytowej łącznie kwotę 294.737,59 zł tytułem rat kapitałowo-odsetkowych.

(dowód: elektroniczne zestawienie operacji, k. 38-49)

Powodowie wystąpili do pozwanego z wnioskiem o udzielenie kredytu na finansowanie budowy domu mieszkalnego. Potrzebowali na ten cel ok. 250.000 zł. Chcieli uzyskać kredyt w PLN. Pracownik pozwanego po wstępnej kalkulacji wskazał powodom, że nie mają zdolności kredytowej, aby uzyskać kredyt złotówkowy w oczekiwanej wysokości.

Wówczas przedstawiono powodom propozycję kredytu w (...), który w porównaniu z kredytem w PLN był dużo tańszy. Powodowie nie mieli możliwość indywidualnego negocjowania warunków umowy. Przy zawieraniu umowy przedstawiciel banku wskazał kurs waluty, informując powodów, iż jest to najlepszy wariant jaki mógł zaproponować. Przy podpisywaniu umowy powodom odczytano ogólną informację - oświadczenie, które następnie podpisali, iż wzięcie kredytu w walucie wiąże się z ryzykiem kursowym. Zapewniono kredytobiorców, iż waluta (...) jest walutą bardzo stabilną, a ewentualny wzrost kursu (...) może spowodować wzrost raty co najwyżej o kwotę ok. 30 zł. Po około 8-9 latach od zawarcia umowy powodowie zaczęli spłacać raty kredytu w (...).

Kredytobiorcy mieli zapewnioną możliwość zapoznania się z treścią umowy i załączników przed podpisaniem umowy.

Powodowie spłacają kredyt 12 lat, pozostały do spłaty okres wynosi jeszcze 11 lat. Pozostała im do spłaty, wg aktualnego kursu (...), kwota 250.000 zł.

Powodowie są świadomi skutków prawnych wynikających z unieważnienia umowy kredytowej, są przygotowani na ewentualne rozliczenie z bankiem.

(dowód: zeznania powodów, k. 199-201, verte, min. 00:02:47-00:48:09)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Strony łączyła umowa kredytu hipotecznego waloryzowanego kursem (...) w kwocie 267.696,00 zł (85.337,75 CHF). Kredyt był przeznaczony budowę domu mieszkalnego.

W treści umowy zostały zawarte następujące kluczowe postanowienia :

a) § 3 ust. 1 – waluta waloryzacji kredytu (...),

b) § 1 ust. 3A: „Kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 2009-03-02 według kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) Banku SA wynosi 85.337,75 CHF. Kwota niniejsza ma charakter informacyjny i nie stanowi zobowiązania Banku. Wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu, może być różna od podanej w niniejszym punkcie”,

c) § 10 ust. 2 zd. 2 : „Harmonogram spłaty jest sporządzany w (...),

d) **§ 10 ust. 5** „Raty kapitałowo-odsetkowe oraz raty odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży (...) z tabeli kursowej (...) Banku SA, obowiązującym na dzień spłaty z godz. 14.50”

e) **§ 12 ust. 4:** „Wcześniejsza spłata całości kredytu lub raty kapitałowo-odsetkowej a także spłata przekraczająca wysokość raty powoduje, że kwota spłaty jest przeliczana po kursie sprzedaży (...) z tabeli kursowej (...) Banku SA, obowiązującym na dzień i godzinę spłaty”.

f) **§ 15 ust. 4** „Z chwilą wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego /od dnia wytoczenia powództwa o zapłatę wierzytelności banku z tytułu umowy kredytowej, mBank dokonuje przeliczenia wierzytelności na złote po kursie sprzedaży (...) z tabeli kursowej (...) Banku S.A. z dnia wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego lub wytoczenia powództwa”

Sąd podziela podniesiony przez powodów zarzut sprzeczności kredytu indeksowanego z właściwością (naturą) stosunku prawnego i zasadami współżycia społecznego. W przedmiotowej umowie połączono stosunek prawny wynikający z art. 69 Prawa bankowego – regulacja umowy kredytu z klauzulą waloryzacyjną określoną w art. 358¹ § 2 k.c. Sprzeczne z właściwością - naturą stosunku zobowiązaniowego są zasady ustalania zobowiązania kredytobiorcy oraz zasady ustalania jego świadczenia. Zasadnie wskazują powodowie, iż wprowadzenie indeksacji do umowy kredytowej doprowadziło do umieszczenia w umowie elementów niedoregulowanych, nieweryfikowanych, co musi

prowadzić do uznania tak skonstruowanej umowy za nieważną. W przedmiotowej umowie kredytowej, co podkreśla zasadnie strona powodowa, kwota kredytu dla pozwanego stanowi inną wartość i jest określona inną walutą niż kwota kredytu dla konsumenta. Kwota kredytu dla pozwanego jest określona nominalnie i znana w momencie podpisywania umowy. Kwota kredytu - zobowiązanie konsumenta została jedynie pośrednio uregulowana w umowie (poprzez odwołanie do kursu kupna (...) z tabeli kursowej banku), nie jest znana w momencie podpisania umowy oraz nie wyznacza realnego maksymalnego pułapu wysokości zobowiązania kredytobiorcy w zakresie kwoty kapitału. Ostateczna wartość majątkowa zobowiązania kredytobiorcy jest określona dopiero w chwili spłaty kredytu. W rzeczywistości zatem konsument nie zna wysokości swojego zobowiązania nie tylko w momencie podpisania umowy, ale także w momencie wypłaty transz kredytu i określenia kwoty zadłużenia w (...). Podanie kwoty zadłużenia w (...) nie oznacza bowiem, że konsument wiedział do czego jest zobowiązany. Mógł bowiem wykonywać to zobowiązanie jedynie przez zapłatę w PLN, która jest zmienna w czasie w zależności od kursu (...), ale też zależna od wyznaczonego przez bank kursu w Tabeli kursowej. Wobec powyższego zasadne jest twierdzenie powoda, iż przedmiotowa umowa nie określa zobowiązania kredytobiorcy, rzeczywistej kwoty kredytu, waluty kredytu i zasad spłaty kredytu. Powoduje to, iż umowa o kredyt indeksowany prowadzi do obejścia przepisów prawa bankowego, w szczególności art. 69 Prawa bankowego. Sankcja za zawarcie umowy nieokreślającej wymaganego przez ustawodawcę minimum jest nieważność umowy. Indeksacja stanowiąca bowiem główny przedmiot umowy, jest sprzeczna, jak zasadnie wskazuje strona powodowa, z zasadą nominalizmu świadczeń pieniężnych oraz art. 69 prawa bankowego. Wprowadza nieograniczone, jednostronne ryzyko walutowe po stronie konsumenta bez mechanizmów zabezpieczających w umowie, stosuje dwa różne kursy w obrębie jednej umowy.

Kolejnym argumentem uzasadniającym uznanie przedmiotowej umowy za nieważną jest zamieszczenie w jej treści postanowień zawierających niedozwolone klauzule umowne.

Ocena zasadności powództwa w niniejszej sprawie wymaga oceny zapisów umowy zawierających klauzule przeliczeniowe w kontekście normy z art. 385¹ § 1 k.c. Zgodnie z powyższym przepisem postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenie stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Zgodnie z zapisem § 2 powyższego przepisu jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie.

Powyzsza regulacja prawna winna być przy tym interpretowana w sposób zgodny z prawem wspólnotowym, tj. przede wszystkim z Dyrektywą Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. U. UE L 1993/95/29). Z art. 3 i 5 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, a także z pkt 1 lit j i l oraz pkt 2 lit. b i d załącznika do tej dyrektywy wynika, że „do celów przestrzegania wymogu przejrzystości zasadnicze znaczenie ma kwestia, czy umowa wskazuje w sposób przejrzysty powody i specyfikę mechanizmu przeliczania waluty obcej, a także związek między tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym w innych warunkach dotyczących uruchomienia kredytu, tak aby konsument mógł przewidzieć, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tego faktu konsekwencje ekonomiczne”. Zwrot „w innych warunkach” oznacza, że w momencie zawarcia umowy, konsument powinien móc przewidzieć to, co będzie w momencie spłaty poszczególnych rat miesięcznych. Ocena świadomości konsumenta przy zawieraniu umowy jest możliwa jedynie w ramach kontroli incydentalnej, a wszelkie wątpliwości co do spełnienia przez bank wymogu przejrzystości powinny być interpretowane na korzyść konsumenta.

W świetle powyższych regulacji, aby określone postanowienie umowy mogło zostać uznane za „niedozwolone postanowienie umowne” (abuzywne, czy też nieuczciwe w rozumieniu dyrektywy 93/13), spełnione muszą zostać następujące warunki: 1) zawarcie umowy z konsumentem, 2) brak indywidualnego uzgodnienia postanowienia umownego, 3) postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, 4) postanowienie sformułowane w sposób jednoznaczny nie dotyczy „głównych świadczeń stron”.

Dokonując analizy łączącej strony umowy kredytowej w ocenie Sądu należy przyjąć że z uwagi na to, iż w wykonaniu opisanej wyżej umowy nie doszło do transferu wartości dewizowych, umowy łączącej strony nie można określić, jako umowy o kredyt walutowy. Kredyt udzielony powodom był tylko waloryzowany do kursu franka szwajcarskiego ((...)). Kwota kredytu obejmowała 267.696,00 zł, które faktycznie jednorazowo wypłacono powodom. Pozwany przekazał powodom wskazaną kwotę PLN, stanowiącą równowartość określonej ilości franków szwajcarskich. Wartość ta była ustalona w odniesieniu do ceny franka szwajcarskiego obowiązującej w banku w dniu wypłaty kredytu. Powodowie mieli natomiast spłacać kredyt w złotych, według ceny sprzedaży franka szwajcarskiego, obowiązującej w banku w dniu wpłacenia konkretnej raty. Wartość kredytu wyrażona została w złotych. Podobnie wypłata kwoty kredytu. Włączenie do postanowień umowy kredytu klauzul waloryzacyjnych skutkowało tym, że wysokość zobowiązania powodów (wyrażonego w walucie polskiej) została zmodyfikowana innym miernikiem wartości, przełamując zasady takie, jak nominalizm i określoność świadczenia. Uruchomienie kredytu nastąpiło w złotych polskich według kursu kupna, natomiast spłata kredytu ustalana była w oparciu o kurs sprzedaży. Zdaniem Sądu, takie zastrzeżenie zawarte w umowie stanowi nadto rodzaj ukrytej prowizji banku. Kredytobiorca zaciągając i spłacając kredyt, nawet tego samego dnia i przy niezmiennym kursie waluty, zobowiązany byłby bowiem do spłaty wyższej kwoty, aniżeli pożyczylby. Przyjęte w umowie stron klauzule przeliczeniowe nie wskazywały przy tym obiektywnych czynników ustalania kursu walutowego.

Mając powyższe na uwadze Sąd uznał, iż zawarte w zapisach § 1 ust. 3, § 1 ust. 3A, § 10 ust. 2 zd. 2, § 10 ust. 5 i § 12 ust. 4 i § 15 ust. postanowienia określające klauzule przeliczeniowe są niedozwolonymi postanowieniami umownymi w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. i jako takie nie wiążą stron i w istotny sposób wpływają na ważność umowy kredytowej.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, zaś kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. W ocenie Sądu, należy przyjąć, że opisane wyżej klauzule waloryzacyjne (odniesienie do innej waluty) i tzw. spready (różne kursy tej waluty) „określają główne świadczenia stron” umowy kredytu bankowego (indeksowanego) w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Odnoszą się one bowiem bezpośrednio do samych elementów przedmiotowo istotnych umowy kredytu bankowego, tj. do oddania i zwrotu podstawowej sumy kredytowej (wyrażonej w złotych).

Bezspornym w ocenie Sądu, że pozwani zawierając umowę kredytową byli konsumentami w rozumieniu art. 22¹ k.c.

Z okoliczności zawarcia umowy wynika, że sporne, kwestionowane przez powodów, postanowienia nie zostały indywidualnie z nimi uzgodnione. Umowę zawarto jako ramową, z wykorzystaniem wzorca banku. Sporne klauzule nie były przedmiotem negocjacji, tymczasem kształtują prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy, rozumiane, jako nieusprawiedliwiona dysproporcja praw i obowiązków. Zachowania stron stosunku prawnego, także w fazie poprzedzającej zawarcie umowy, powinny zaś uwzględniać takie wartości, jak: uczciwość, zaufanie, lojalność, rzetelność. Im powinny odpowiadać postanowienia umów, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta. Cytowane wyżej klauzule nie pozwalają na realizację takich wartości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 26 lipca 2017r., I ACa 143/17).

Sąd podziela przy tym w pełni argumentację zawartą w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2019r. w sprawie II CSK 19/18, gdzie Sąd Najwyższy wskazał, iż: „przyjmuje się, że postanowienie umowne jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, jeżeli kontrahent konsumenta, traktujący go w sposób sprawiedliwy, słuszny i uwzględniający jego prawnie uzasadnione roszczenia, nie mógłby racjonalnie spodziewać się, iż konsument ten przyjąłby takie postanowienie w drodze negocjacji indywidualnych. Natomiast w celu ustalenia, czy klauzula rażąco narusza interesy konsumenta, należy wziąć przede wszystkim pod uwagę, czy pogarsza ona jego położenie prawne w stosunku do tego, które, w braku odmiennej umowy, wynikałoby z przepisów prawa, w tym dyspozytywnych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2018 r., III CZP29/17, OSNC 2019, nr 1, poz. 2). Rażąco naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję, na

niekorzystać konsumenta praw i obowiązków wynikających z umowy, skutkujące niekorzystnym ukształtowaniem jego sytuacji ekonomicznej oraz jego nierzetelne traktowanie (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2006 r., I CK 297/05, nie publ., z dnia 15 stycznia 2016 r., I CSK 125/15, OSNC -ZD 2017, nr 1, poz. 9; z dnia 27 listopada 2015 r., I CSK 945/14, nie publ., z dnia 30 września 2015 r., I CSK 800/14, nie publ., z dnia 29 sierpnia 2013 r. I CSK 660/12, nie publ.). Sporna umowa kredytu została zawarta przed zmianą ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (jedn. tekst: Dz. U. z 2018 r., poz. 2187) dokonaną ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. (Dz. U. Nr 165, poz. 984), którą wprowadzono uregulowania, iż umowa o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, powinna zawierać szczegółowe zasady określenia sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo -odsetkowych oraz zasady przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu (art. 69 ust. 2 pkt 4a pr. bank.) oraz, że w przypadku takich umów kredytu, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo-odsetkowych bezpośrednio w tej walucie (art. 69 ust. 3 pr. bank.). W kredycie denominowanym kwota kredytu jest wyrażona w walucie obcej, a zostaje wypłacona w walucie krajowej według klauzuli umownej opartej na kursie kupna waluty obcej obowiązującym w dniu uruchomienia kredytu, zaś w przypadku kredytu indeksowanego, kwota kredytu jest podana w walucie krajowej, ale zostaje przeliczona na walutę obcą według klauzuli umownej opartej również na kursie kupna tej waluty obowiązującym w dniu uruchomienia kredytu. W obu rodzajach kredytu kredytobiorca jest zobowiązany spłacać raty w walucie krajowej na podstawie klauzuli przeliczeniowej zgodnie z bieżącym kursem sprzedaży waluty obcej określonym przez bank-kredytodawcę. W orzecznictwie Sądu Najwyższego w odniesieniu do kredytów zawieranych przed tą nowelizacją prawa bankowego zostało już wyjaśnione, że dopuszczalne jest zaciągnięcie zobowiązania kredytowego w walucie obcej z równoczesnym zastrzeżeniem, że wypłata i spłata kredytu będzie dokonywana w walucie krajowej, z tym że tego rodzaju zastrzeżenie dotyczy wyłącznie sposobu wykonania zobowiązania, a zatem nie powoduje zmiany waluty wierzytelności (por. wyrok z dnia 25 marca 2011 r., IV CSK 377/10, nie publ. oraz z dnia 29 kwietnia 2015 r., VCSK 445/14, nie publ.). Jednak mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, który pozostawia bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, a klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. (por. wyrok z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, nie publ.). Do celów przestrzegania przez przedsiębiorcę w stosunku do konsumenta wymagania przejrzystości zasadnicze znaczenie ma to, czy umowa wskazuje w sposób jednoznaczny powody i specyfikę mechanizmu przeliczania waluty, tak by konsument mógł przewidzieć, na podstawie transparentnych i zrozumiałych kryteriów, wynikające dla niego z tego faktu konsekwencje ekonomiczne (zob. uzasadnienie wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 30 kwietnia 2014 r., nr C -26/13, sprawa Árpád Kásler, Hajnalka Káslerné Rábai przeciwko OTP Jelzálogbank Zrt). Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy indeksacja prowadząca do zmiany wysokości świadczenia zobowiązanego stanowi w istocie wariant waloryzacji sądowej, mając zatem zastosowania do niej przesłanki określone w art. 358¹ § 3 k.c. nakazujące rozważenie interesów stron i zasad współżycia społecznego w określaniu zmiany wysokości umownego świadczenia (por. uzasadnienie wyroku z dnia 1 marca 2017r., IV CSK 285/16, nie publ.).”

Sąd w pełni podziela argumentację strony powodowej, że nie można uznać za zgodnego z wymogami dobrej wiary postanowienia umowy stanowiącego podstawę do obciążenia ryzykiem kursowym kredytobiorcę, jeżeli taki kredytobiorca poprzez treść projektu umowy: nie został uświadomiony, że ze skorzystaniem z kredytu wiąże się nieograniczone i nieprzewidywalne ryzyko kursowe, które może doprowadzić do sytuacji, gdy spłata kredytu będzie przerastać możliwości ekonomiczne kredytobiorcy; nie zapoznał się z symulacją obrazującą wzrost kosztów obsługi spłaty kredytu i samego zadłużenia kredytowego w sytuacji silnej deprecjacji złotówki i wzrostu oprocentowania, aby mógł sobie uświadomić – w oparciu o konkretne liczby i kwoty – jakie grozić mu będzie zadłużenie oraz koszty obsługi spłaty kredytu w przypadku „zmaterializowania się” ryzyka kursowego.

Treść łączącej strony umowy nie spełnia powyższych wymogów. W treści umowy brak jest informacji, które rzeczywiście uświadamiałyby pozwanym jako kredytobiorcą skalę ryzyka kursowego i wpływ znaczącego wzmocnienia się waluty (...) i wzrostu oprocentowania na wysokość zadłużenia, rat kredytowych i obsługi spłaty kredytu. Z zeznań powodów wynika, iż podpisali umowę nie mając żadnej wiedzy odnośnie istoty zaciąganego zobowiązania, treści

umowy nikt im bowiem nie objaśniał. Podpisanie przez powodów oświadczenia, iż są świadomi ryzyka kursowego nie oznacza, iż zostali oni należycie uświadomieni o ryzyku kursowym. W tym dokumencie zawarta jest informacja, iż z oferowanym kredytem wiąże się ryzyko kursowe i że powodowie są na owe ryzyko narażeni. Powyższa informacja jest na tyle ogólna, że nie prowadzi do wyjaśnienia kredytobiorcom rzeczywistej skali zagrożenia w przypadku znaczącego wzrostu kursu waluty.

Rażące naruszenie interesów konsumenta wynika natomiast przede wszystkim z nierównomiernego rozłożenia ryzyka kursowego, przejawiającego się w przerzuceniu praktycznie całego ryzyka na kredytobiorców, co było generowane przez klauzule wyliczające należności. Na skutek tych postanowień wymagalne należności powodów zostały uzależnione od bieżącego kursu (...). Powodowie zostali wystawieni na nieograniczone ryzyko kursowe, podczas, gdy ryzyko kursowe Banku, gdyby nawet nie zabezpieczył się przed nim, co najwyżej teoretycznie ograniczało się do spadku kursu (...)/PLN do poziomu zerowego.

W świetle przedstawionej powyżej argumentacji należy wskazać, iż o niedozwolonym charakterze Klauzul Przeliczeniowych świadczy nie tylko arbitralne prawo Banku do ustalania przez siebie kursów (...)/PLN, ale przede wszystkim przerzucenie na powodów ryzyka kursowego, o którego potencjalnych negatywnych skutkach i ich skali oraz prawdopodobieństwie wystąpienia, pozwani nie zostali uświadomieni przez Bank.

Mając powyższe na uwadze Sąd uznał, iż zawarte w zapisach § 1 ust. 3, § 1 ust. 3A, § 10 ust. 2 zd. 2, § 10 ust. 5 i § 12 ust. 4 i § 15 ust. 4 postanowienia określające klauzule przeliczeniowe są niedozwolonymi postanowieniami umownymi w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Wobec powyższego należy rozważyć, jaki skutek dla ważności umowy ma wyeliminowanie powyższych klauzul przeliczeniowych, czy łącząca strony umowa kredytowa pozbawiona klauzul waloryzacyjnych może nadal skutecznie funkcjonować w obrocie. Odwołując się do orzecznictwa (...), w tym wyroku z dnia 3 października 2019r. w sprawie C-260/18 (K. D. i J. D. przeciwko Raiffeisen Bank, pkt 59-61) należy wskazać, iż zgodnie z dotychczasową linią orzecznictwa, uzupełnienie umowy o postanowienia wywodzone z ogólnych reguł prawa cywilnego jest niedopuszczalne. Wypełnienie luki powstałej po eliminacji nieuczciwych postanowień umownych jest możliwe tylko i wyłącznie, gdy zostaną spełnione kumulatywnie następujące warunki : brak uzupełnienia umowy prowadzi do upadku całej umowy, upadek umowy byłby niekorzystny dla konsumenta, istnieją przepisy dyspozytywne, które określają, jaki sposób ustawodawca uznał za modelowe ukształtowanie praw i obowiązków stron danego stosunku prawnego, a uregulowanie takie korzysta z domniemania uczciwości. W ocenie Sądu przedmiotowa umowa kredytowa pozbawiona mechanizmu indeksacji jest umową, która nie może nadal skutecznie funkcjonować w obrocie. Podzielając argumentację zawartą w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019r. (V CSK 382/18), należy wskazać, iż zastrzeżone w umowie kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej klauzule kształtujące mechanizm indeksacji, określają główne świadczenia kredytobiorcy. Indeksacja jest elementem przedmiotowo istotnym dla tego rodzaju umów. Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, zaś kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. W ocenie Sądu zasadnym jest przyjęcie, że opisane wyżej klauzule waloryzacyjne (odniesienie do innej waluty) i tzw. spready (różne kursy tej waluty) „określają główne świadczenia stron” umowy kredytu bankowego (indeksowanego) w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Odnoszą się one bowiem bezpośrednio elementów przedmiotowo istotnych umowy kredytu bankowego. Odwołując się do argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu przywołanego powyżej orzeczenia Sądu Najwyższego o zaniknięciu ryzyka kursowego można mówić, gdy na skutek eliminacji niedozwolonych klauzul kształtujących mechanizm indeksacji, dojdzie do przekształcenia kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej w zwykły (tzn. nieindeksowany) kredyt złotowy, oprocentowany wg stawki powiązanej ze stawką LIBOR. Jednakże taka daleko idące przekształcenie umowy prowadzi do powstania umowy o odmiennej istocie i charakterze. Oznacza to, że po wyeliminowaniu klauzul indeksacyjnych, utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe, co przemawia za jej całkowitą nieważnością.

Stwierdzenie abuzywności postanowień umownych powoduje zatem, w ocenie Sądu, że przedmiotowa umowa jest nieważna ex tunc i ex lege. Eliminacja ze stosunku prawnego postanowień uznanych za abuzywne prowadzi bowiem do zniweczenia całego stosunku prawnego.

Powodowie mają interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności łączącej ich z pozwanym umowy kredytowej, niezależnie od zasadności zgłoszonego żądania zasądzenia zwrotu nienależnego świadczenia. Strony łączy bowiem stosunek prawny o charakterze długoterminowym, który nie został jeszcze, zgodnie z jego treścią wykonany. Stwierdzenie nieważności umowy przesądza w sposób ostateczny o braku obowiązku spełniania świadczeń na rzecz banku w przyszłości, daje zatem podstawę do zaprzestania spłaty kolejnych rat kredytu. Ustalające orzeczenie Sądu usuwa więc wątpliwości co do istnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy i zapobiega dalszemu sporowi o roszczenia Banku wynikające z umowy.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie art. 189 k.p.c. orzekł jak w punkcie drugim wyroku.

Uznanie Klauzul Przeliczeniowych za postanowienia niedozwolone skutkuje uznaniem łączącej strony umowy za nieważną i koniecznością rozliczenia świadczeń wzajemnie spełnionych przez strony. Skutkiem uznania spornej umowy za nieważną jest obowiązek zwrotu przez obie strony tego, co sobie nawzajem świadczyły wobec odpadnięcia podstawy prawnej świadczenia – art. 410 k.c.

W okresie od dnia zawarcia umowy do 12 stycznia 2021r. powodowie wpłacili w ramach realizacji przedmiotowej umowy kredytowej łącznie kwotę 294.737,59 zł, przy czym powodowie w przypadku uznania umowy za nieważną żądają zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 14 lutego 2011r. do dnia 12 stycznia 2021r. W powyższym okresie powodowie spłacili tytułem rat kapitałowo-odsetkowych łącznie kwotę 236.506,76 zł.

Mając powyższe na uwadze Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powodów łącznie kwotę 236.506,76 zł.

Powyższe roszczenie nie jest przedawnione. Skoro bowiem do zwrotu świadczeń spełnionych przez strony na podstawie umowy ma zastosowanie reżim zwrotu nienależnego świadczenia, dotyczy to także reguł przedawnienia roszczenia. W ocenie Sądu należy uznać, iż co do zasady termin przedawnienia roszczeń konsumentów może rozpocząć bieg dopiero po podjęciu przez kredytobiorcę wiążącej (świadomej, wyraźnej i swobodnej) decyzji o powołaniu się na całkowitą nieważność umowy. Powodowie podjęli taką decyzję ostatecznie w dniu wniesienia pozwu, wobec tego brak jest podstaw do uznania roszczenia za przedawnione.

O odsetkach od zasądzzonego świadczenia Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c., zasądzając odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia 3 marca 2021r., tj. od daty doręczenia pozwanemu odpisu pozwu.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., stosując zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. Skoro pozwany przegrał proces w całości, winien zwrócić powodom poniesione przez nich koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Mając powyższe na uwadze Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powodów solidarnie koszty procesu w łącznej wysokości 11.851,00 zł, w tym: 1.000 zł z tytułu opłaty sądowej od pozwu oraz kwotę 10.851,00 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika procesowego wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa.

SSO Renata Lech

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi pozwanego.

25 października 2021r.

SSO Renata Lech